

YKS-TÜRKÇE

EYLEMLER(FİLLER)-2

FİLLDE YAPI

FİİLİMSİ

(EYLEMSİ)

ORDU
ÖDM

FIİLLERDE YAPI

Fiiller yapılarına göre üç başlık altında incelenir:

1. Basit Fiiller: Yapım eki almamış fiillerdir.

Çabuk **gel.**(kök halinde basit fiil)

Onunla **gidiyordun?**(çekim eki almış basit fiil)

2. Türemiş Fiiller: En az bir yapım eki almış fiillerdir.

Yemek **yendi.**(ye-n-)

Yavaşça **doğruldu.**(doğru-l-)

3. Birleşik Fiiller: Birden çok sözcüğün anlam veya biçim yönünden kalıplaşmasıyla oluşur.

Birleşik eylemler üçe ayrılır:

a. Anlamca Kaynaşmış Birleşik Fiiller:

*Deyimler anlamca kaynaşmış birleşik fiillerdir: gözden düş-, tepesi at-, küplere bin-etekleri tutuş-, göze bat-...

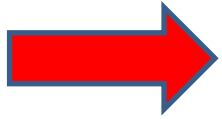
DIKKAT!!! "Varsay-, öngör-, elver-, vazgeç-, başvur-" fiilleri de anlamca kaynaşmış birleşik fiil sayılır ve bitişik yazılır.

b. Yardımcı Eylemle Kurulan Birleşik Fiiller:

İsmin üzerine "et-, ol-, kıl-, eyle-" yardımcı eylemleri getirilerek kurulur. Yardımcı eylemle kurulan birleşik fiiller, ses olayına uğrarsa bitişik uğramazsa ayrı yazılır.

kay(i)bet- , hap(i)sol- , zannet- , hisset-

ayırt et- , dert et- , hak et- , arz eyle- ...

DIKKAT!!!

Et- ve ol- eylemleri asıl eylem olarak kullanılabilir.

Bu araba yüz bin lira eder. (değer)

Bu yıl ekinler geç oldu. (olgunlaştı)

BİL BAKALIM?

Bütün imkânlarını **seferber etmişti**.(yrd.eylem)

Terk ettim bütün kötü alışkanlıklarımı. (yrd.eylem)

Edindiği bu servet ona neler etti.(yaptı) (gerçek eylem)

c. Kurallı Birleşik Fiiller:

Yeterlik Eylemi (gücü yetmek) **ebil-** ↔ gelebil-

Tezlik Eylemi (hızlıca yapmak) **iver-** ↔ geliver-

Sürerlik Eylemi (devam etme) **edur-, ekal-, egel-**

↔ Geledur-, bakakal-, süregel-

Yaklaşma Eylemi (az kalsın) **eyaz-** ↔ düşeyaz-

DIKKAT!!! Yeterlilik fiilinin olumsuz hâline dikkat etmek gerekir. (gelebildi-gelemedi)

FIİLLİMSİ (EYLEMSİ)

Fiillerin üzerine isim-fiil, sıfat-fiil ve zarf-fiil ekleri getirilerek oluşturulan, eylemden türemelerine rağmen eylemin bütün özelliklerini göstermeyen sözcük türleridir.

Eylemsiler üç başlıkta ele alınır:

1. İsim-Fiil (Ad-Eylem/Mastar)
2. Sıfat-Fiil (Ortaç)
3. Zarf-Fiil (Bağ-fiil/Ulaç)

1. İsim-Fiil (Ad-Eylem)

Fiillerin üzerine getirilen "-ma, -ış, -mak" ekleridir. Cümlede genellikle ad görevinde bulunurlar.

Sevmek kimi zaman rezilce korkuludur.

Onun bu gidişini hepimizi üzmüştü.

Soruları yazmayı bana bırakmışlardı.

UNUTMA!!! "-me, -ış, -mek" eklerini alan sözcük olumsuz yapılabiliirse "ad-eylem", yapılamazsa "ad" olur.

Dikkat !!! İsim-fiil ekini alan bazı sözcükler kalıplaşarak bir varlığa ad olabilir:

Çakmak, yemek, dondurma...

AMAN HAA!!!

Olumsuzluk eki "-ma, -me" ile isim-fiil eki "-ma, -me" karıştırılmamalıdır.

BİL BAKALIM?

Okuma yok, yazma yok, bilmeyiz eski yeni
İsim-fiil   İsim-fiil   fiil

2. Sıfat-Fiil (Ortaç)

Fiillerin üzerine getirilen "-an, -ası, -mez, -ar, -dik, -ecek, -miş" ekleridir. Bu ekleri alan sözcükler cümlede sıfat göreviyle kullanılır ya da adlaşmış sıfat-fiil olur.

Seni seven oğlan neylesin malı.

Sıfat-fiil

Unutma ki şairleri haykırmayan bir millet,

Sıfat-fiil

Sevenleri toprak olmuş öksüz çocuk gibidir;

Sıfat-fiil

Sıfat-fiil

DIKKAT!!!!

Sıfat-fiil ekini alan bazı sözcükler kalıplaşarak bir varlığa ad olur:

Bakan, döner, dolmuş, silecek, yazar...

BUNU SAKIN UNUTMA!!!

-mez, -ar, -ecek, -miş kip ekleri ile aynı ekler olan sıfat-fiil ekleri karıştırılmamalıdır. Kip eki cümleye zaman anlamı katarken sıfat-fiil ekleri sıfat görevli sözcükler türetir.

BİL BAKALIM?

Tükenmez dertlere düşürdün beni.(sıfat-fiil)

Benim dertlerim asla tükenmez.(kip eki)

3. Zarf-Fiil (Bağ-Fiil/Ulaç)

Fiillerin üzerine getirilen "-asıya, -ken, -alı, -e, -madan, -ince, -ip, -arak, -dıkça,-diğından, -maksızın,-casına,-er...-mez,-e...-e" ekleridir.

Bu ekleri alan sözcükler cümlede zarf göreviyle kullanılır.

Sen gölünce bahar gelir Gül pembe

Ağladıkça dağlarımız yeşerecek.

Sen giderken karanfiller boynunu büktü.

AMAN HAA!!!

"-ken ve-cesine" ekleri isimlere de gelebilir.

Bu durumda bu eki alan sözcükler fiilimsi olmaz.

Sen hastayken tüm işleri ben yaptım.

Seni delicesine seviyorum.

BUNU SAKIN UNUTMA!!!

İsim-fiil, sıfat-fiil ve zarf-fiil eklerini alan sözcükler yapıca türemiş sözcüklerdir.

Dolayısıyla tüm fiilimsi ekleri yapım ekidir.

ŞİFRE

İsim fiil : ma-(y)-ış-mak

Sıfat fiil: an- ası-mez-ar-dik-ecek-miş

Zarf fiil: ken-(y)-alı asi(y)e-m(e)den ince-ip-arak-la-dıkça er-e(-a)-mez

BİL BAKALIM?

(I) Tıpkı insanlar gibi şehirlerinde bir yazgısı, bir ömrü, doğumu ve ölümü vardır. (II) Zamanın karanlık katmanları arasından günümüze **ulaşan** antik şehirler; farklı dönemlerin, kültürlerin, inançların ve yaşama biçimlerinin tanıklığını yaparlar. (III) Bu nedenle şehirler, uygarlıkların kendi öykülerini **yazdıkları** bir kitap gibidir. (IV) Onların sayfaları arasında, mazinin acı tatlı anıları gömülüdür ve bunların pek azı tarihin açık sayfalarına yansımıştır. (V) Herhangi bir antik kentin sokaklarını dolaştığınızda, bu kentin tanıtım broşürlerinde **yazılandan** çok daha fazlasını göreceksiniz.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangilerinde fiilimsi yoktur?

A) I ve III

B) I ve IV

C) II ve III

D) II ve V

E) IV ve V

(2018-TYT)